

208092

225 m. Palat... INDEPENDENT
SĂPTĂMÂNAL
ION JELECUTEANU

Redacția și administrația:
Strada Eminescu Nr. 20.

Abonamente:
Pe un an ... 160 Lei
Pe șase luni ... 80 „
Pentru instituțiuni și autorități ... 500 „

Inainte

Frontul Constituțional la luptă!...

Grandioasa manifestație populară dela Cluj

Peste 8.000 de cetățeni aclamă cu mare entuziasm pe d-nii Mareșal Averescu și Gh. I. Brătianu și se declară solidari cu Frontul Constituțional

Impunătoarea întrunire din sala Teatrului — Discursurile rostite

Defilarea mulțimei — Banchetul

Intrunirea „Frontului Constituțional” dela Cluj a fost o adevărată biruință politică a celor două partide aliate: Partidul Poporului de sub președinția strălucitului și gloriosului Mareșal Averescu și Partidul Național Liberal de sub șefia marelui bărbat de stat, d-l Gh. I. Brătianu.

Fixată în inima Ardealului, în orașul care a cunoscut mari lupte de renaștere națională, această adunare, la care au participat un număr de peste 8.000 de cetățeni, veniți din toate colțurile transcarpatine, se poate considera de adevărată adunare națională, în care Românii, azi după 17 ani de dezrobire, din nou vin și și apără drepturilor lor, contra acelor care nu respectă legea pe care este așezată temelgia României-Nouă.

Succesul acestei manifestațiuni ne dovedește că, țara întreagă apreciază acțiunea salvatoare a „Frontului Constituțional” și din toate piepturile adevărate românești izbucnește același glas, proclamat de poetul Mureșianu:

**„Deșteaptă-te Române
Din somnul cel de moarte!”**

În tot cursul nopții de Sâmbătă și în dimineața zilei de Duminică au continuat să sosească delegațiuni din toate unghiurile județului Cluj și din județele limitrofe. În haine de sărbătoare, cu steaguri tricolore, cu mari pancarte, unele indicând localitatea reprezentată prin delegațiunea venită, altele purtând inscripția: Trăiască Mareșalul Averescu, Trăiască Gheorghe Brătianu, reprezentanții organizațiilor comunale ale Partidului Poporului și ale Partidului Național-Liberal din jud. Cluj și din județele învecinate, descindeau în orașul Cluj și din autocamioane în Piața Teatrului maghiar, cu strigăte de Trăiască

Mareșalul Averescu, Trăiască Gh. Brătianu. Multe din delegațiunile comunale au venit având în frunte muzici. Comisarilor de ordine, prevăzuți cu brățări galbene, pe cari erau desenate o stea și literele P(artidul) P(oporului), primeau delegațiunile, îndrumându-le în spre Parc.

La orele 10, sala cea mare a Teatrului maghiar era arhiplină, fiind complet ocupată, până la ultimul loc, în timp ce afară, în piața teatrului și în parc, staționa o mulțime imensă, care urma să asculte cuvântările cu ajutorul megafonelor instalate.

Sosirea d-lor Mareșal Averescu și Gh. I. Brătianu

La orele 10 și un stert, mulțimea izbucnește în urale puternice și îndelungate.

D-nii Mareșal Averescu și Gh. Brătianu, însoțiți de d. Victor Iliescu, președintele organizației Cluj, descind din automobil, și în mijlocul unei manifestațiuni delirante, sunt primiți de

frunțașii organizațiilor locale ale celor două partide aliate. Muzicile intonează »Deșteaptă-te Române« și alte cântece patriotice, iar uralele mulțimei se înțelesc tot mai mult.

IN SALA:

D-nii Mareșal Averescu și Gh. Brătianu urmați de conducătorii organizațiilor locale ale Partidului Poporului și Partidului Național-Liberal, se îndreaptă spre sala de întrunire. Aici, apariția celor doi șefi, încourajați de frunțașii partidelor, prilejuiește urale și ovații cari durează mai multe minute. D-ra Sabina Dănilă Vassu a oferit d-lui Mareșal Averescu un buchet de trandafiri, aducând omagiul studenției clujene.

D-nii Mareșal Averescu și Gh. I. Brătianu mulțumesc pentru această delirantă manifestație de dragoste și devotament și iau loc la masa prezidențială, înconjuși de d-nii General C. Toma, Dr. Trăilescu, I. Anastasescu,

Dănilă Vassu de Arpaș, N. Zigre, N. Imbroane, Prof. Univ. Anastasescu, Em. Vasiliu-Cluj, Șerban Oțetelișanu, General Butunoiu, Dr. Neaguș, General Șeinescu, Ing. D. Voinov, Fl. Porescu, Dr. Duca-Galați, D. Pascu, Neicu, Col. Homoriceanu, Micu, Dr. Bogdan, Galan, Dr. Ispravnic, Dr. Demian, P. Dârlea, Boca, Gh. Angheliescu, Dr. Bratu, Garvin, apoi comitetele locale ale organizațiilor Partidului Poporului și Partidului Național-Liberal, în frunte cu d-nii Victor Iliescu și Prof. Dr. Grigoriu, Col. Silnie, Prof. Corodan, Căpt. Dr. Mayer, V. Micloș, Stroe V. Militaru, Boloagă, Dr. P. Metez, Dr. Cristea, Gh. Mihăileanu, A. Demian, P. Partea, Bujaru, Vlasa, Moldoveanu, Bubluc, Bolgovan, Muntean, etc.

DESCHIDERA INTRUNIREI.

După încetarea ovațiilor și uralelor, d. Victor Iliescu președintele organizației noastre din județul Cluj a rostit următoarea cuvântare de bun sosire:

Cuvântarea d-lui V. Iliescu Președintele org. Partidului Poporului din jud. Cluj

Domnule Mareșal, domnule Profesor Brătianu, Onorați oaspeți, Doamnelor și Domnilor.

În numele organizației de Cluj a partidului ce cu onoare prezidați, am deosebita cinste și fericire de a vă ura: Bun sosit în capitala Ardealului!

Astăzi ni se împlinește caldă dorință a tuturor din ținutul Clujului, de a vă avea în mijlocul nostru și a putea depune respectuosul nostru omagiu de admirație și devotament ce datorăm cu toții, marelui comandant de oaste și bărbat de stat Mareșalul Averescu. (aplauze).

Salutăm alături de domnia-voastră pe distinsul președinte al partidului Național-Liberal, profesor Gheorghe Brătianu, reprezentant al tinerei generații de înalt patriotism și demnitate. (aplauze).

Purtător al unui nume istoric, împletit în toate realizările mari ale neamului nostru, a dat dovadă de cele mai alese calități necesare unui eminent bărbat de Stat.

Salutăm cu dragoste frățească pe toți oaspeții din ambele partide veniți din toate unghiurile țării, ca prin prezența lor aci, să contribuie la această mare adunare și să ducă la ei acasă,

cuvintele de îmbărbătare ce se vor rosti aci.

Noi ardelenii, știm ce datorăm domniei voastre domnule Mareșal, pentru tot ce ați realizat pentru această țară. Știm cu toții că de câteori țara a fost într-un greu impas, s'a făcut apel la înțelepciunea și pricepera dvs.

O știm aceasta din timpul războiului, o știm din vremurile tulburi din 1920 când ajunsese drapelul roșu să fie scos în capitala țării, și o mai știm din anul 1926, când situația economică ajunsese într-o desorganizare completă, și tot dvs. ați fost acela care ați reușit să remediați acele situațiuni care amenințau organizația noastră de Stat, soluționând în totdeauna cele mai grele probleme, spre satisfacția și recunoștința tuturor. (aplauze).

Ardealul nu va putea uita nicicând, că dvs. ați fost primul care ați înfipt drapelul național al libertății — în sfânta glie românească a Ardealului — realizând mai târziu făgăduiala din tranșee de a se da pământ țăranilor cari, veacuri de-a rândul l-au udat cu sângele și sudoarea frunții lor.

Sentimentele dvs. față de ardeleni le-ați dovedit în guvernările trecute, când urmărind cu persistență marea chemare a unirii sufletești a tuturor fiilor acestei țări, ați chemat la muncă grea un număr atât de însemnat de ardeleni, spre a colabora cu dvs. la cărmuirea țării — manifestare simbolică pe care niciunul din celelalte partide nu au știut măcar s'o imiteze.

Prezența d-lui Gheorghe Brătianu, conducătorul de mâine — alături de dvs., comandantul de ieri și de azi, ne atrage atențiunea că stăm în preajma unor evenimente importante — pentru a căror preîntâmpinare și-au dat mâna: gloria trecutului și a prezentului, cu nădejdea viitorului.

Frontul Constituțional nu este o combinație mărunță de partid, ci nevoia categorică de a strânge rândurile tuturor acelor cari pun mai presus de orice, — dragostea lor de neam și țară.

Ardealul a înțeles această chemare, și cei ce stau în fața dvs. ca reprezen-

tanți ai masei poporului, vă cer de a lua din nou conducerea acestei țări, — pentru ca, știind cărma țării în mâinile dvs. să-și recapete încrederea în viitorul ei.

Poporul nostru din ținutul Clujului, desamăgit în speranțele sale de demagogia profesată de mulți oameni politici — vine astăzi și se pleacă cu smerenie în fața dvs., singura nădejde a neamului, dela care așteaptă adevărata îndrumare.

Cuvântul ce-l veți rosti astăzi, va fi călăuzitor pentru noi toți.

Acest popor care este hotărât să-și apere acest ținut românesc cu jertfa vieții lui, nu dorește altceva decât: posibilitate de muncă, o valorificare omenească a muncii sale, o administrație cinstită, a trăi în libertate și respectul legilor, deci într'un cuvânt nu cere decât: »dreptate«.

Suntem încredințați că ajutat de toți acei bărbați de stat cari au înțeles chemarea vremii și stau alături de dvs., în curând veți înscrie o nouă pagină de glorie în istoria țării noastre (aplauze).

Toți cei ce ne aflăm adunați aci, din toate unghiurile, suntem pătrunși de necesitatea acțiunii pornită de dvs. în fericita colaborare cu d. prof. Gheorghe Brătianu și suntem gata de a vă urma pe calea pe care am pornit și nu așteptăm decât cuvântul dvs. de comandă.

Această acțiune, pornit din cel mai cald patriotism a găsit ecou pe întreg întinsul țării, și suntem siguri că isbânda va fi de partea noastră.

Domnule Mareșal,

Cerem bunului Dumnezeu să vă dea sănătate și viață îndelungată — pentru ca și această mare acțiune întreprinsă de dvs. să o duceți la bun sfârșit și să fie încoronată de recunoștința întreg neamului românesc. (aplauze).

După aceasta d. Ilescu a propus dorința d-lui Mareșal Averescu, și mulțimea a aprobat prin aclamații, că președinția adunării să fie oferită d-lui Prof. dr. Gerota.

Cuvântarea d-lui Prof. dr. Gerota Președintele adunării

Doamnelor, domnilor, iubii frați ardeleni.

Mulțumesc d-lui Mareșal Averescu, (aplauze puternice) pentru cinstea ce mi face de a-mi încredința președinția acestei importante întruniri

Vă mulțumesc și dv. cari ați aprobat această numire prin vocea și aplauzele dv. (aplauze).

Voi pune toată atențiunea pentru ca nimeni să nu turbure seninătatea și bunele intențiuni pe cari le avem toți cei adunați aci.

În această întrunire ne găsim uniți laolaltă, membrii Partidului Poporului de sub președinția d-lui Mareșal Averescu (aplauze frenetice) idolul oamenilor cinștiți, speranța țării, care vede în eroul dela Mărăști, singura autoritate morală în stare să salveze țara, (aplauze). Și alături de d-sa mai vede pe d. Gheorghe Brătianu, omul inte-

gru și de caracter, care a știut să sfideze și să respingă repetatele promisiuni de aducere la putere din partea acelor cari au îndelotnicirea de a corupe și destrăma partidele politice.

D. Gh. Brătianu, în capul partidului său, vine să dovedească încăodată că se găsește astăzi solidar și angajat alături de înțeleptul conducător de oști Mareșal Averescu, la lupta ofensivă pe care au început-o pentru normalizarea vieții de stat, viciată și coruptă de guvernele ce s'au perindat în ultimii șase ani (aplauze).

Domnilor, o rugăminte care vi-o fac întâiu pentru d-nii oratori cari n'au cuvântări scrise. Li rog călduros ca să scurteze în așa mod cuvântările lor, ca să lăsăm mai mult timp d-lor Mareșal Averescu și Gh. Brătianu.

Și acum, d-lor, intrăm în ordinea de zi.

Cuvântarea d-lui dr. Neguș deputat de Brașov

Onorată adunare,

Ne-am adunat aci la Cluj, pentru a saluta în mijlocul nostru pe acei cari reprezintă Neamul Românesc un viitor mai demn și mai bun. (aplauze).

Am venit aci să salutăm pe Mareșalul Averescu, comandantul glorios în război, și conducător strălucit în timp de pace. (aplauze).

Am venit aci să salutăm pe acel care face fală generației noastre, tânărul

os din osul domnesc al Moruzeștilor și descendent din ctitorii de țarii, pe Gheorghe Brătianu. (aplauze).

Nu am venit aci ca să înfățișem spectrul mizeriei. Știm că și aci ca și la Brașov, unde vrednicia alegătorilor mei m'au trimis în Parlament și acolo ca și în toată țara domnește o stare de îngrijorare vecină cu desnădejdea și dezastrul.

N'am venit aci să vă înfățișăm formule amăgitoare, așa cum fac alții la întruniri plătite cu sute de mii de lei. Noi suntem ca acei feciori de împărați cari venim la isvorul apei să luăm apa vieții pentru ca să întărim puterile slabe ale împărăției. De aci din înțelegera, din încrederea și din gândurile dv. am venit să luăm noi puterea pentru a duce mai departe lupta grea pe care am început-o și pe care o vom duce înainte, ori câte piedici ne vor sta și ori câte capete de balauri va trebui să tăiem.

Domnilor, alții vă vor explica mai bine decât mine, care este rostul și semnificația luptei aceleia pe care am înscris-o pe drapelul »Frontul constituțional«.

Eu, Domnilor, vă voi da numai un exemplu, dar mai înainte vă voi explica ce vrem noi.

Vrem ca Constituția, legea legilor țării să fie respectată în litera și spiritul Constituției. Vrem Domnilor pentru că în Constituție stă scris că toate puterile emană dela națiune, vrem ca această putere să emane într'adevăr de la națiune.

Domnilor, noi ardelenii știm din trecut ce însemnează nerespectarea legilor fundamentale.

Eu domnilor, v'am spus că voi da un exemplu: și noi ardelenii am avut aci un fel de Constituție și anume: legea naționalităților din anul 1868.

Ori, domnilor, această lege n'a fost respectată și deși oameni de mare valoare — chiar din neamul unguresc, au arătat, ca Ludovic Mocioni, — că se face o mare greșală și că prin nerespectarea legilor fundamentale se surpă temelia Statului ungar, ei n'au înțeles și înfrângerea lor a început atunci. Ei bine, domnilor, noi am creiat o țară cu jertfe și jertfa eroică a sute de mii de muritori. Noi, nu vrem să ajungem în halul ungarilor și oricine — ori cât de sus ar fi — nu are dreptul să com-

promită viitorul și destinele acestei țări.

Domnilor, mă adresez generației tinere din sală.

Domnii Mareșal Averescu și Gheorghe Brătianu au început o luptă: Ei bine, pentru ca să biruiască ei au nevoie de o armată disciplinată, de o armată pătrunsă de spiritul de ordine și de sacrificiu.

Mă adresez în special către generația tânără din Ardeal și-i spun: »și noi am înscris pe steagurile noastre lezinea »dreptate românilor«!

Și noi știm că mai cu deosebire aci în Ardeal, drepturile românești au fost ultragiutate. Știm că va trebui să facem o politică activă și îndrăzneată pentru repararea tuturor nedreptăților.

Dar, nu este suficient să pui oocardă și o insignă și să strigi lozincă naționaliste.

Astăzi politica este în alt loc. Este în acel fel de imoralitate care a cuprins toată țara. Este lipsa de atitudine și demnitate, care s'a întins asupra țării și care a acoperit umbra ei, întunecat, toate manifestările noastre sociale.

Ei bine, contra acestui spirit luptător noi, contra acestui spirit vă chemăm noi la luptă și vă reamintim că în trecutul nostru, al ardelenilor, oameni mari cari au sintetizat luptele noastre n'au fost mari numai prin mintea lor înaltă, ci au fost mari mai cu seamă prin țăria convingerilor lor, prin fermitatea caracterului lor.

Pe această linie tradițională a caracterelor trebuie să mergem. Trebuie să începem educația aspră a caracterelor, trebuie să facem o politică a sufletelor tari: (aplauze).

Acum începem o luptă. Această luptă noi știm că este grea, știm că este cere sacrificii, dar nici o dată ideile salvatoare n'au biruit dacă n'au fost urmate cu un devotament care a mers până la sacrificiu.

Avem în fruntea noastră, doi conducători:

Pe Mareșalul Averescu (aplauze conducător între conducători și pe Gheorghe Brătianu (aplauze) care lângă strălucite calități și tradiționale are o inteligență vie, o activitate și o voință fermă. Să-i urmăm cu încredere și vom birui. (aplauze).

Cuvântarea d-lui dr. D. Vassu de Arpaș fost deputat, președintele organizației Partidului Poporului din Jud. Făgăraș

Ilustre Domnule Mareșal, Domnule Brătianu, Onorată Adunare,

Onorabili organizatori ai grandioasei manifestațiuni de azi în frunte cu distinsul nostru fruntaș d-l Constantin Bucșan, mi-au făcut marea onoare de a mă încredința să vorbesc în numele Ardealului.

În trecut, de câte ori m'am împărțășit de această onoare, am declinat-o, fiindcă un elementar sentiment de omenitate mă oprea să iau cuvântul în numele unei importante provincii a țării, a cărei opinie publică până de curând era în contradicție cu convingerile mele politice.

Ardealul, în puterea trecutului său glorios, ca depozitar neîntrecut al virtuților de credință și demnitate națională, era odată un simbol sfânt pentru întreaga suflare românească.

Marii protagoniști ai aspirațiunilor noastre naționale, ca eminenții patrioți Ionel Brătianu, Nicolae Filipescu și Delavrancea, cari au desfășurat uragunul luptei de întregire, își rezumau toa-

te gândurile lor politice în cuvintele

»Ardealul, Ardealul«, — iar cea mai scumpă jertfă a întregirii neamului, este de mii de eroi ai războiului vărsau cu generozitate sângele cu laș sfânt simbol pe buze: »Ardealul Ardealul ne chiamă«.

Odată visul nostru milenar implinit cu prilejul deschiderii primului parlament al României Mari, — vă aduc cu toții aminte, cu câtă frenezie erau chemați ardelenii să introneze în viața publică a țării cinstea clasică și moriturile severe ale falnicului Ardeal.

Cuvine-se deci fraților, ca cu prilejul acestei patriotice manifestațiuni, întronată de nebiruitul General al țării, Mareșalul Averescu (aplauze) și de neîntrecutul patriot Gheorghe Brătianu (aplauze) să aducem prin noi nostru de recunoștință generațiilor tinere ale Ardealului, cari prin luptele lor de un luminat patriotism au și să facă din cuvântul »Ardeal« un simbol de mântuire pentru întreg neamul românesc.

De atunci domnilor ne-am făcut o apă și un pământ.

În mod firesc se pune însă întrebarea: care este contribuția falnicului Ardeal în viața publică a României întregite...?

Cu mâna pe conștiință și cu inima profund îndurerată sunt nevoit să constat, că bilanțul Ardealului după 17 ani dela întregire, este nu numai deficitar, dar profund măhnitor.

Zilele de grea încercare prin cari trece azi țara, precum și școala de onestitate politică ce o fac de 16 ani, sub drapelul neprihănit al marelui nostru șef d. Mareșal Averescu, mă împiedică să bat monedă de răzbunare politică din starea de decadentă în care se zbate azi viața publică a Ardealului, — și astfel mă voiu ști ca fără pașimă și cu toată obiectivitatea să vă arăt care este motivul real al acestei triste situațiuni.

Eu cred, domnilor, că grozava decadentă a Ardealului de după războiu a fost în mod fatal determinată de o lege implacabilă a naturii.

După cum marile uragane răscolesc adâncimile apelor și scot toate gunoaiile la suprafață, — tot astfel marile prefaceri, marile cataclisme sociale deslac toate măruntaiele solului peste care trec, scoțând la iveală toată drojdia îngropată în adâncimile întunecoase ale societății.

De acest fatal fenomen nu a putut fi scutit nici Ardealul.

Marele cataclism al războiului mondial cu epilogul zguduirilor revoluționare dela 1918, au scos la iveală și în Ardeal elemente nebănuite, o seamă de oameni lipsiți de conștiință și de onestitate, printre cari nu lipseau și unii foști profitori ai regimurilor de opresiune dela Budapesta.

Aceste elemente nefaste odată cocoțate la posturile de conducere ale Ardealului uzând de toate mijloacele demagogice naționale, au pus cu ușurință stăpânire pe masele îngăduitoare din Ardeal, în timp ce adevăratele elemente curate și oneste au fost pur și simplu date la o parte.

Astfel ne-a fost dat să vedem rușinea nemaipomenită, că pe când elemente dubioase și chiar unii cunoscuți clienți ai cabinetelor de instrucție, erau ridicați în cele mai înalte posturi de conducere ale țării, oameni de talia neuitatului nostru fruntaș Amos Frâncu, eroul memorandumului și neînfriecatul tribun al moșilor, cari și-au risipit cu generozitate sufletul și averea în luptele sfinte ale națiunii, — să fie ostracizați din viața publică a Ardealului și în România întregită să fie aproape muritori de foame.

Nu voi uita niciodată momentele penibile, când regretatul Amos Frâncu venind la București ca să apere cauza sfântă a moșilor, era nevoit să facă apel la sentimentele de caritate ale cătorva prieteni pentru a-și putea acoperi cheltuelile oneste de drum, — în timp ce profitorii politici ai Ardealului huzureau în palate pompoase câștigate peste noapte și uimeau chiar și pe bancherii elvețieni cu asaltul depozitelor de milioane.

Au trebuit să vie guvernările de pomină cu lanțul neîntrerupt al panamelor, cu dansul miliardelor jefuite din munca poporului istovit, au trebuit să fie trimiși pe banca acuzării, unii dintre cei mai proeminenți politicieni, pentru fraude comise în detrimentul înarmării naționale, — pentru ca în fine să se trezească în realitate și opinia publică a Ardealului.

După atâtea dezastruoase experiențe azi întreg Ardealul trezit ca după un vis urât, își îndreaptă cu înfrigurare privirile către acela, care încărânit în

serviciul neprihănit al țării, a fost stâncă de încercare la toate cotiturile istorice ale neamului și care este gloriosul Mareșal Averescu. (Aplauze mari).

Ori și unde te întorci azi prin Ardeal, dela orașe și până la cele mai unile cătune din creerii munților, numele Mareșalului flutură pe buzele tuturor cetățenilor dornici de îndreptare și este chemat ca singura nădejde de salvare. (aplauze).

În numele acestui Ardeal, al adevăratului redeșteptări naționale, am primit azi înalta onoare să iau cuvântul și să depun omagiile și devotamentul nostru nemărginit în fața nebiruitului erou de eri și a salvatorului de azi.

Dovada constatărilor mele face prezenta alături de Mareșal a eminentului patriot Gheorghe Brătianu, — în vremurile de grea cumpănă prin cari trecem: acela care atât prin tradiție, cât și printr-o atitudine de o desăvârșită demnitate și printr-o voință de fier, a știut să rămână depozitarul virtuților patriotice ale marilor înaintași ai Partidului Național-Liberal, nu putea să-și servească mai strălucit țara și tronul, decât dând mâna dreaptă și fără târgueli cu nebiruitul general al neamului, — dovada a făcut-o opinia publică a țării, care sesizându-se de importanța istorică a alianței încheiate cu d. Gh. Brătianu, s'a grăbit să fie așa acestei alianțe și în mod spontan a bolezat-o »Frontul constituțional«, — dovada a făcut-o însăși inima țării Bucureștiul cu Ilfovul prin cele 21.000 voturi curate ca cristalul și în fine dovada o face și strălucita adunare de azi.

Poate că vom fi aici mai puțini ca la întrunirea recentă dela Brașov, fiind că noi nu dispunem de fondurile lui Kreuger, nici de ale Skodei și nici de codrii seculari ai Ciucului, — în schimb credința și sufletele noastre sunt de mii de ori mai mari decât a celor dela Brașov.

În mod fatal domnilor s'au găsit anumite mâini criminale dar nevăzute (toți criminalii au oroare de lumina zilei), cari fac eforturi disperate să introducă intriga și calul Troian al trădării în rândurile frontului constituțional. În numele organizațiilor Partidului Poporului din Ardeal și în numele caracterelor de bronz oțelite la focul patriotic al Mareșalului, — vin să vă asigur domnilor, că noi respingem cu profundă indignare aceste tentative rușinoase și cu devotament mereu crescând vom face zid în jurul scumpulor noștri comandanți, Mareșal Averescu și Gheorghe Brătianu.

Fiindcă a venit vorba de caractere, și cum înainte cu câteva zile s'a instalat o nouă școală de caractere »sui generis« pe stadionul dela Brașov, sub patronajul domnilor I. Mihalache și dr. Lupu, — să ia aminte fostul dascăl de la Topoloveni și azi mare aristocrat la Dobrești, că adevăratele caractere nu se pot naște în alcovurile lui Kreuger, nici în cele dela Svenska și cu atât mai puțin în secularii codri ai Ciucului. (aplauze).

Tot ce mai este caracter curat în această țară trebuie să se adune și se va aduna sub steagurile izbăvitoare de țară ale Frontului Constituțional, — tot ce mai este conștiință românească în această țară, trebuie să vie să ia sfânta cuminecătură dela adevăratul apostol al neamului.

Țara întreagă așteaptă cu nerăbdare cuvântul marilor noștri comandanți, — noi vechii ostași, așteptăm ordinul.

Îl vom îndeplini, sau vom muri.

Trăiască Mareșalul Averescu, trăiască Gheorghe Brătianu, trăiască Frontul Constituțional. (aplauze).

Cuvântarea d-lui Zigre

fost subsecretar de Stat

Onorată adunare:

S'au împlinit cinci ani de când am pornit, sub steagul ridicat de iubitul nostru șef, de tânărul energic și vajnicul nostru șef d. Gheorghe Brătianu, împinși de un mare eveniment ce era atunci, de Restaurație, și convinși că pe acest drum nou trasat de Partidul Național-Liberal de sub șefia d-lui Gheorghe Brătianu, vom putea realiza dorința noastră profundă de a regenera, de a renaște, de a provoca reacția vieții noastre publice și ca viață de partid politic și ca conducere de țară.

Am mers drept înainte pe acest drum — drum lung, drum greu — am mers însă fără șovăială fără târguială, și așa cum a spus d-l președinte al ședinței noastre de azi, am refuzat de multe ori ofertele ispititoare cari ni s'au făcut pentru că am fost convins că trebuie să luptăm să facem o educație cetățenească pentru a restabili o adevărată demnitate națională, pentru a crea o adevărată conștiință cetățenească, care să fie straja care să păstreze și să îngrijească de toate drepturile cetățenești ce sunt sincere.

Am pornit pe acest drum pentru ca prin votul cetățenilor să ajungem la cărmuirea țării, ca prin votul cetățenilor păstrat în conștiința cetățenească să fie votate lozincele, iar lozincele aduse de mandatarii cetățenilor să fie legi respectate de toată lumea, de sus până jos.

Sunt convins că pe acest drum nou vom ajunge la izbândă; sunt convins că pe acest drum vom realiza o parte din programul național liberal, — partea națională.

Noi ardelenii și cei din provinciile alipite îndeosebi, trebuie să accentuăm această latură programului partidului Național-Liberal, pentru că el trebuie să reprime, trebuie să restabilească dreptatea tuturor. Trebuie să ridicăm elementul românesc, productiv și muncitor la acel nivel la care au ajuns ei, în urma protecțiunii milenare, trebuie să ne ridicăm la același nivel, la care nu ne-am putut ridica în urma opresiunii pe toate tărâmurile, în comerț, în industrie, în toate exploatarea avuției acestei

țări, să fim egali cel puțin, dacă nu să fim cu acele drepturi, cari ni se cuvin nouă ca națiune dominantă.

Vrem, domnilor, să restabilim respectul față de Instituția noastră tradițională, dvs. știți bine că în trecut poporul român țaranul român a luptat condus de preotul și dascălul român. Să se redea bisericii și școlii rolul care l-au avut și în trecut. (aplauze). Aci în Transilvania să fie bisericile noastre naționale tot așa protejate, tot așa sprijinite și tot așa în grija ocăruiirii cum au fost în trecut, în iubirea noastră și în sufletele noastre, pentru că luptăm cu crucea în frunte.

Onorată adunare,

În acest drum trasat de ilustrul și iubitul nostru șef, d-l Gheorghe Brătianu s'a unit cu marcele ostaș, Mareșalul Averescu și căutând să-și explice de unde provin aceste rele — pe cari le-au arătat ante-vorbitorii mei, — cum se poate cărmui, cum se poate îmbunătăți situația morală și economică în această țară și cum să facă ca o țară bogată să fie țara noastră, bogățiile ei să fie ale noastre, ca aceste bogății să fie exploatate de clasele muncitoare românești, pentru națiunea română, au ajuns la o înțelegere: au aflat că trebuie restabilită în primul rând o concepție morală de demnitate, că trebuie ștearsă în viața noastră publică slugăria, fie față de cei de sus, fie față de cei de jos, care se manifestă prin demagogie.

Partidul Național-Liberal de sub șefia d-lui Gh. Brătianu, cu aceeași speranță și nădejde pe care am avut-o până azi, în cei cinci ani, și pe care o avem și de acum înainte, — în acest tânăr vlăstar al unui mare neam, care este d-l Gheorghe Brătianu, — și în aceea nădejde că unindu-se această energie tinerească, cu prudența d-lui Mareșal Averescu, în numele organizației național-liberale din Ardeal, exprimăm, — și în numele dvs., cari aplaudați cuvintele mele, — tot devotamentul, tot sentimentul de solidaritate față de iluștrii conducători ai acestui front constituțional: față de d-nii Mareșal Averescu și Gheorghe Brătianu. (Aplauze, ovații).

Cuvântarea d-lui dr. Trailescu

Preș. Part. Pop. din jud. Severin

Domnilor,

Cu noi, Românii, Dumnezeu a fost foarte darnic. Ne-a dat atâta răbdare, cum nu cred să mai fi dat altui popor pe lume.

Ne-a dat spirit de observație, ne-a dat și darul de a critica totul.

Nu ne-a prea dat însă spiritul de autocritică.

Toți vedem că nu mai este bine în țara românească. Toți ne dăm seama că destrăbălarea și demoralizarea amenință să cuprindă totul, — răspunderea însă o aruncăm numai în spinarea altora și în special în spinarea conducătorilor.

Această credință a noastră este profund greșită, și din cauza acestei greșeli răul merge progresând.

Nu am ajuns noi unde suntem, și nu au venit atâtea nenorociri pe capul nostru, numai din cauza conducătorilor.

Conducătorii, mai ales cei de astăzi, fac ce știu, fac ce au învățat și ce au făcut întotdeauna.

Întrebarea este: ce fac condușii?

Ce fac fruntașii satelor și orașelor? Ce fac intelectualii dela orașe și de prin sate? Ce facem noi toți, cari vedem și știm mai multe, și cari ne dăm mai bine seama că inconștiența și vanitatea conducătorilor duc țara la pieire?

Căci fără amorțeala, fără toleranța noastră, lucrurile nu ar fi ajuns unde sunt, și ei nu ar fi putut face tot răul pe care l-au făcut.

Și noi trebuia să-i împiedicăm, pentru că țara asta nu este numai a celor cari au pus stăpânire pe ea: este și a noastră, — este chiar mai mult a noastră decât a d-lor, pentru că noi suntem cei mulți și noi ducem tot greul.

Deci vina și răspunderea noastră sunt cel puțin tot atât de mari ca a lor.

Și ca să nu vă pierd vremea înșirându-le toate nelegiuirile, voi aduce azi înaintea d-lor voastre un singur exemplu.

Cetiți ziarul „INAINTE” și „Gura Satului”

Cuvântarea d-lui CONSTANTIN TOMA

Secretar General al Partidului Național Liberal

*Domnilor Președinți, Doamnelor,
Domnilor și iubii ascultători,*

Să-mi dați voie ca în numele Moldovei, din a cărei capitală vin, să aduc aici, în această măreață adunare, hotărârea nestrămutată a Moldovenilor, de a lupta cu orice risc, cu orice jertfă în rândurile »Frontului Constituțional«.

Noi vedem în acest »front« apărarea drepturilor cetățenești; noi vedem în acest front apărarea libertăților publice; noi vedem în acest front, mai presus de toate, drepturile națiunii de a se cărmui prin ea însăși.*

Drepturile acestea, libertățile acestea, nu ne-au fost dăruite de nimeni, pentru ca astăzi să se ajungă la formula: »Domnul a dat, Doianu a luat«. (Aplauze).

Drepturile, libertățile acestea, au fost cucerite de înaintașii noștri și inserise de citorii țării în așezământul fundamental pus la temelie Statului român modern. Noi avem datoria de a le apăra, pentru a le transmite neștirbite copiilor, urmașilor noștri. (Aplauze).

Așezămintele acestea au fost ele de folos? Este de ajuns să dau două imprevizibile, pentru a înlătura orice discuție.

Dela două principate în dușmănie și cari se războiau între ele, am ajuns, prin conștiința cetățenească, prin conștiința națională, la Statul întregit.

Dela două principate înapoiate, prin aceeași conștiință cetățenească și națională, am ajuns la dezvoltarea de azi, la starea de cultură și civilizație pe care o reprezintă neamul nostru în momentul de față. (Aplauze).

Și atunci, d-nii mei, întreb: de ce să le suprimăm? Nu pot câțiva pigmei și epigoni, să exploateze țara fără control și fără rușine? Nu pot câțiva pigmei și câțiva epigoni, să împartă populația acestui Stat în două categorii: câțiva stăpâni și restul iobagi, robi? (Aplauze prelungite).

Virtuțile național-tărăniste...

Astăzi merg din demonstrație în demonstrație, pentru cari cheltuieste milioane, — (de unde?), — și în cari adunări se îngrămădesc îmbuibății din timpul guvernărilor și profitorii la îmbuibarea de mâine, și vin cu vagoane, cu trenuri speciale, cu cheltuieli mari, mese populare, banchete...

Și pentru ce reclamă cărmuirea? Pe baza căror îndreptățiri?

D-l Ion Mihalache ni le-a înfățișat la Brașov. »Reclamăm cărmuirea, zice d-sa, pentru virtuțile, pentru caracterele ce reprezentăm, pentru Statul țărănesc, pe care vrem să-l realizăm.

Virtuți, domnii mei? Cari?

Oare faptele cărmuirii național-tărăniste, nu sar în obrazul virtuților d-lui Ion Mihalache?

Nu vreau să zic, d-nii mei, că ar exista o dreptate immanentă, dar unele drame par să confirme această dreptate.

Nu sar casele autonome jefuitoare, nu sare »spiritul negru«, nu sare scandalul rușinos al Skodei, și nu sar imprumuturile scandaloase încheiate cu străinătatea?

Deaceia, domnii mei, virtuțile, să nu ni se vorbească de virtuți. Țara le cunoaște. Și nu le mai urmează.

Dar ei mai adaugă o îndreptățire:

Iată, domnii mei, de unde vine hotărârea noastră nestrămutată, de unde vine hotărârea acestor străluciți comandanți ai »Frontului Constituțional«, marele ostaș d-l Mareșal Averescu (aplauze prelungite), și strălucitul profesor Gheorghe Brătianu. (Aplauze prelungite).

Iată din ce conștiință vine hotărârea noastră nestrămutată, de a lupta cu ori ce risc, cu orice jertfă, pe baricade de va fi nevoie, pentru apărarea drepturilor și libertăților noastre. (Aplauze prelungite).

Noi Moldovenii am pus pe steagul Frontului Constituțional o lozincă, în fața aventurilor cu cari suntem amenințați, — am zis: »aiasta nu se poate«. (Mari aplauze).

D-nii mei, dar poate s'ar întreba cineva: ce rost are, ce țel urmărește Frontul Constituțional? Noi vă spunem dela început: țelul nostru nu este cărmuirea. Pe noi ne interesează câteva probleme, probleme mari, vitale, de căpetenie în viața unui popor. Ne interesează problema de care vorbeam adinauri: apărarea drepturilor și libertăților, ne interesează problema de existență a Statului întregit, și ne mai interesează problema referitoare la buna stare, la dezvoltarea, la propășirea națiunii românești. (Aplauze frecvente).

Dacă cărmuirile le-ar fi reprezentat, ar fi găsit în conștiința noastră cetățenească, colaborare și sprijin. Din nenorocire, cărmuirile cari s'au perindat dela 1928 încoace, n'au reprezentat interesele națiunii, n'au intrat în preocuparea lor aceste probleme. Nu-i nevoie să stăruim prea mult. Faptele stau mărturie hotărâtoare. Câteva din ele: Ce-au reprezentat cărmuirile național-tărăniste, sub diferitele forme în cari s'au înfățișat, timp de 5 ani de zile? O sărăcie abătută odată cu înscăunarea lor, și prin incapacitate și jaf organizat, au adâncit această sărăcie.

caracter. Național-tărăniștii ar reprezenta caracterul, demnitatea.

Care și când? Noi cunoaștem conflictul din conducerea partidului între tactică, și conștiință în problema constituțională și care i-a dus la atâtea prefaceri de guverne, urmate de surghiunuri pe Coasta de Azur și de sihăstria Bădăcinului. Partidul n'a urmat îndemnul conștiinței, dar a înclinat spre oportunist, s'a cramponat de putere, de buget. Unde au fost caracterele?

Și astăzi nu se repetă aceeași istorie? Ce înțeles altul are retragerea d-lui Iuliu Maniu din delegația centrală a partidului și ce înțeles are declarația sa că-și reia sihăstria dela Bădăcin, de unde nu mai voiește să revie?

D-voastră îmi puteți spune că nu sunt în curent cu unele întâmplări noi, și anume cu întâmplarea de la Brașov. D-l Anastasescu arăta că, un Gavrilă — să-i zicem »al III-lea« — a asvârlit cu vârful gheții în una din cele două fețe ale d-lui Mihalache și sub-accuzația durerii că d-l Mihalache a plecat, după ce a trimis în audiență pe d. dr. N. Lupu și s'a consfătuț cu prietenii, a plecat la Brașov, unde a vorbit.

Dar la d-l Mihalache reacțiunea este în funcție de timp. Senzația nu are

durată: Cât este sub presiunea durerii, reacționează. Când usturimența se potolește, uită. Jignirea nu are importanță.

De aci deosebirea între discursul d-sale de la Brașov la acela dela C. Lung. Se potolise d-l Ion Mihalache și tactica și-a impus dreptul. Ei domnilor, să ne lase cu caracterele acei cari nu vin la frontul constituțional de teama unui semn cu degetul.

Li știm. Le cunoaștem procesul de conștiință. Ei nu așteaptă decât funcția degetului pentru a trece peste toate scrupulele conștiinței și ale demnității. Prin urmare să lăsăm caracterele și virtuțile. Li cunoaște țara. Dar a venit cu o vorbă nouă: Stat țărănesc. Și li se pare că această idee reprezintă un imens val ce distruge tot ce întâmpină în cale.

Dacă veți întreba ce este acest stat și cum va putea fi realizat, nu va răspunde nimic, — așa cum nu ni s'a răspuns nouă în Cameră, când am întrebat pe doctrinariii acestui partid.

O NOUA FORMULA, TOT ADEMENTOARE

De accia zic au venit acum cu o vorbă nouă: stat țărănesc.

Recunosc că aveam nevoie să nascocesc o nouă formulă de ademenire a maselor. Cea veche, partid al țărănilor era perimată, cărmuirile lor o dovedese, o minciună. Trebuia să inventeze ceva nou.

Au inventat formula stat țărănesc. Evident că această formulă nu-i numai o minciună, ci o înșelăciune. Stat țărănesc? Ce înseamnă aceasta? Asmuțirea satelor asupra orașelor? Stăpânire de clasă? Statul are datoria să porate grijă deopotrivă tuturor claselor și să le armonizeze interesele. De accia și zicem național țărănesc este o înșelăciune. Noi propovăduim aici și pretutindeni nu stat țărănesc, ci respectarea drepturilor și intereselor tuturor. Noi vrem statul național. (aplauze prelungite).

Dar a venit apoi o altă cărmuire, — cărmuirea tehnicienilor. Cine erau? D-l N. Iorga i-a definit: un mănunchiu de oameni cunoscuți în străinătate, cari vor să facă »puțintel bine« pentru țară. Cum s'au format cum s'au înfățișat, guvern atârnat de sus în spațiu, bătându-l vântul pe sub picioare. Nu avea legătură cu masele, cu realitățile țării acesteia. Rezultatul? Nu vreau să nedreptățesc pe d-l Iorga, de aceea răspund cu ceea ce d. Iorga a zis: D-sa ne-a mărturisit »eu nu sunt eu«. Convingător. Dacă ar fi fost dumnealui — ferească Dumnezeu de ce se întâmpla. Formula »eu nu sunt eu« a d-lui Iorga însemnează că n'a guvernul dumnealui,

În atare condițiuni era îndreptățit să nu sprijinim cărmuirea d-lui N. Iorga. În ce mă privește îmi pare rău, deși niciodată n'am urmat linia politică a d-lui N. Iorga de falimentul acestei cărmuirii.

UN BILANȚ AL GUVERNAREI DE AZI

Să examinăm acum ultima cărmuire și cea mai interesantă.

Este cărmuirea actuală. Nu voi insista asupra imprevizurilor în care a luat ființă.

După aceasta a venit un guvern de înmormântare, urmat apoi de actuala

formulă pe care nimeni nu o aștepta și pe care nimeni nu o înțelege.

Formula actuală e formula oamenilor de afaceri. Și așa a intrat în opinia publică această credință în cât se zice curent astăzi ori de câte ori guvernul se sbate în greutate, se zice că se învârte, nu într'un cerc vișios, ci într'un perimetru vișios.

Formula de astăzi este formula oamenilor de afaceri. Deaceia să-mi îngăduiți ca examinând-o să fac, ce trebuie făcut față de oamenii de afaceri: bilanț cu pasiv și activ și la urmă să închei bilanțul cu respectivul cont de profit și pierdere.

Vă rog: care este bilanțul acestei cărmuirii?

Activ: Conversiunea, apărarea națională, împrumut.

Domnilor, conversiunea este opera actualului guvern? Noi o tăgăduim. Nici n'a zămislit ideea nici n'a frământat-o în straturile populare, nici n'a contribuit la legiferări la realizarea ei. Nu este opera lor. Pe dânsii i-am găsit adversari — și i-am găsit adversari până acolo, până la Curtea de Casație — căutând să anuleze dispozițiunile cari reglementau curmarea datoriilor.

Ei sunt profitorii ideii. Au găsit ideea, au găsit legea făcută și experiența făcută și pornită cu colaborarea noastră — și în special a noastră. Legea de astăzi este opera lor? se pot împăuna cu acest drept, cu acest merit.

Dar înzestrarea armatei? Această chestiune este foarte serioasă. Ea poate fi privită sub două aspecte: contractul vechi și contractul nou. Și la contractul vechi două chestiuni: scandalul Skoda și oprirea executării contractului.

Care a fost atitudinea, care a fost munca, care a fost înțelegerea acestor domni? Scandalul Skoda este cel mai imens scandal pe care l-a cunoscut viața publică. Ați văzut, domnii mei, o anchetă care a durat un an de zile. Eu nu zic că a durat atât din cauza diurnelor, — ferească Dumnezeu — era multă materie de cercetat. Nu s'au descoperit acei cari au vândut secretele apărării naționale. În casa lui Scletzki s'au găsit hârtii cari reprezentau secretele Ministerului de Război. Nu s'au descoperit însă acei care le-au vândut; nu s'au descoperit șperțarii contractului. Am văzut un singur lucru: am văzut pe mituitori, dar n'am văzut pe mituiți. Și domnilor când imprevizurarea a adus și s'a descoperit un nume, cu bănuiala mai mare sau mai mică, — nu fac judecată aci — care a fost atitudinea guvernului? A cumpărat o mușama națională și pentru necesitatea unei guvernări liniștite și sub presiunea amenințărilor național-tărăniste a întins-o peste d-l Mihai Popovici, împiedecând justiția să-și spună cuvântul. Faptul acesta s'a săvârșit în contra conducerii de partid, care cerea cu drept cuvânt sancțiuni.

Dar, domnilor, ce deosebire este între contractul vechi și cel nou? D-lor se împăunează cu merite că au făcut noul contract. Este un neadevăr. Ei nu sunt decât executanții unui contract încheiat de alții. Până și materialul constat de comisiunea de anchetă specială, că este material impropriu, și a cel material l-au primit. O singură deosebire: partea rezervată industriei naționale. Dar domnii mei dați-mi voie să vă fac o mărturisire aci: acest lucru

Declarațiile d-lui Gheorghe Brătianu

S'a spus cu drept cuvânt că alianța partidului Poporului cu partidul național-liberal nu-și află rostul numai în împrejurările de azi, că este continuarea firească a luptei pentru întregirea neamului, în care au stat laolaltă, în serviciul celei mai înalte și nobile cauze, cărmuirii statului și comandanții oștilor, dar ea este și urmarea logică a operei de consolidare a Statului român întregit, în care toate împrejurările mari ale vieții naționale au găsit alături mai presus de orice interes personal sau chiar de partid pe Ion I. C. Brătianu și pe mareșalul Averescu. Desigur și azi, păstrându-ne fiecare organizarea și programul, ne apropiem un punct de vedere comun. În toate marile probleme cari frământă țara, ideea națională ne însușește deopotrivă. Suntem la fel de îngrijorați atunci când vitregia cărmuirii asuprește biserica noastră strămoșească, când se nesocotește legătura de veacuri, care în graiul nostru vechi a așezat pururea legea alături de moșie. Fără a fi rătăciți de pofta de prigoană sau de ispitele demagogiei, ne-am înfățișat în toată gravitatea ei pătrunderea peste hotarele țării, cu deosebire în anii din urmă, a mii de străini, a căror prezență pe pământul primitor al României sporește greutățile economice fără seamăn cari ne copleșesc și amenință securitatea neamului nostru.

Minoritarii, chiar acei cari trăesc de vreme îndelungată pe teritoriul românesc și și-au contopit în mod leal ființa și aspirațiunile cu acele ale Statului național, ar trebui cei dintâi să vadă primejdia pe care din acest punct de vedere o deschide condamabila nesocotință sau interesata nepăsare a celor cari dețin frânele cărmuirii.

Dar opinia publică ne-a denumit frontul constituțional. Cu această lozincă am avut cinstea, în primăvară, să determin prin hotărârea conștientă a Capitalei și județului Ilfov cea mai puternică reacțiune a votului obștesc. Încă de atunci ne-am opus cu hotărâre modificării constituției, pe care atâția, înăuntru sau în afară de guvern, o flutură dela un timp încoace. Nici o constituție ca orice lucru omnesc nu este vecinică. Ea trăește atât cât îi este sortit să îndrumeze destinele națiunii, dar pentru a se modifica pactul fundamental care în toate împrejurările trebuie să rămână expresiunea sinceră a voinții naționale, chează de echilibru și permanență în desvoltarea statului, se cere un consens al factorilor de răspundere, se cere mai ales justificarea unor reforme dorite de conștiința publică, înfăptuite pentru un interes general.

Astăzi nici una din aceste condiții esențiale nu este realizată.

caută să înlăture din calea lor de pierzare pe oricine își mai amintește în această țară de patriotism, de demnitate și de cinste.

Adevarata primejdie

Noi ne-am unit și nici o intrigă nu va desface frontul care merge întreg la luptă și la biruință. Noi ne facem datoria cu fruntea sus pentru apărarea Coroanei și a țării. Cu atât mai zdrobitoare este răspunderea altora cari din socoteli și ezitări nemărturisite nu reacționează decât atunci când se simt loviți și cari încă umblă pe alte drumuri decât al nostru, fără să fiină seamă măcar de propria lor experiență.

Mai sunt unii cari își închipue sau se prefac a crede că atitudinea noastră isvorăște din răsunarea, din resentimentul de a nu fi guvernat în anii din urmă.

Adâncă și neiertată greșală.

Acela care vă vorbește a fost chemat nu odată să ia parte la cărmuirea țării, dar n'a voit să primească, pentru că nu a avut niciodată chezașia răspunderii fără piedici și fără umilințe.

Strigat de alarma

Nu patima ne îndrumează, ci convingerea.

Noi nu surpăm cu perfidie ca alții temelile instituțiilor noastre; noi căutăm, împotriva tuturor rătăcirilor și tuturor primejdiilor, să statornicim în rosturile sale firești prezentul și să asigurăm viitorul monarhiei românești. Cuvântul nostru de azi se îndreaptă către toți aceia cari râvnesc ca noi întărirea moștenirii scumpe, pe care au cucerit-o jertfele luptătorilor libertății din atâtea generații. De aci, din prejma țării Moșilor, peste care plutesc umbrele vitejești ale lui Horia și Iancu, trimitem răsunet din lozincă mântuitoare: »Deșteaptă-te române din somnul cel de moarte, în care te adânciră barbarii de tirani!«

Ce ascunde modificarea constituției?

Nu constituția tolerează risipa și jaful. Nu constituția ne-a dat o monedă fictivă și o economie sdruncinată. Nu constituția împiedică restrângerea cheltuielilor nesăbuite, urmărirea pungășilor, înarmarea materială și morală a țării.

Cu atât mai mare este însă primejdia pentru modificarea constituției.

Ea nu mai are ca altă dată în vedere

marile reforme politice și sociale ce răspundeau nevoilor obștești și intereselor permanente ale statului și ale națiunii, ci urmărește sugrumarea definitivă a tot ce a mai rămas din libertățile publice, într-o țară în care cuvântul și scrisul sunt oprite, când urmărește mai ales să așeze România fără putința de apărare sub jugul unei bande de profitori slugarnici, cari

GRUPARI PESTE GRUPARI

Astăzi ea nu mai există. În partidul guvernamental sunt tot felul de bisericuțe, fie că se cheamă grupul »H«, grupul »păreri libere«, sau cum vreți, și din frământarea acestora a eșit gonolul și pleava care este în fruntea guvernării de azi.

Domnii mei, starea de asediu, cenzura, sub cari noi trăim de aproape doi ani, s'a mai pomenit undeva? Noi înțelegeam la început: guvernul își pierduse capul și trebuia să se apere cu haioneta. Dar după aceasta vinovații au fost condamnați, spiritele s'au liniștit. Ministrul de Interne, bine dispusul și bine hrănitul domn Vania pe unde se duce spune: în țară este bine: siguranța statului nu este amenințată de nimeni. Atunci de ce stare de asediu; de ce suntem guvernați cu această teroare; de ce avem cătușele în mâini și călușele în gură. Urmăresc la Iași să fac să reapară o gazetă: »Mișcarea Moldovei«, care are 25 ani de existență și am întrerupt-o câteva luni. Mă căsnesc de trei luni și nu capăt aprobarea.

De ce nu avem dreptul să plângem nevoile acestei țări; de ce nu avem dreptul să criticăm jafurile și infamiile din țara noastră?

Dar, domnii mei, mai sunt și altele: problema economică, problema muncii naționale. Trăim în sărăcie. Românii nu pot trăi în țara lor. Nu avem un regim al exportului și al devizelor. De doi ani sunt scandaluri, cu amenințări de bătaie în sânul guvernului, fără ca această problemă să se rezolve.

Un trădător a îndrăznit să conteste drepturile noastre istorice asupra Ardealului. S'a dus o campanie înspăimântătoare pe chestiunea aceasta. S'a luat vre-o sancțiune împotriva lui?

Dar problema bisericăscă? Se ia preotului mijloacele de trai, se lasă biserica noastră fără suflet.

D-l Anastasescu: Sunt prea multe dureri.

D-l C. Toma: Problema constituțională: în țară se agită chestiunea ra-

porturilor între factorul suprem și națiune. Se agită ideea modificării Constituției. Ce face guvernul? Guvernul face politica ștrăului: »pane capul în nisip și pe deasupra lui bate vântul și ese anarhie.«

Iată domnilor rezultatul. Și atunci dați-mi voie să inchei făcând un cont de profit și pierdere. Profitul este cărmuirea cu toate sinecurile ei, cu toate afacerile ei. Minerexul, Cagero? Jaf organizat. (aplauze).

Pierderea este compromiterea ideii liberale. Opinia publică va zice: nu avem încredere în această idee. Este compromiterea prestigiului cărmuirilor liberale. Opinia publică va zice: nu mai am încredere în aceste cărmuiri. (aplauze).

Și pe deasupra tuturor, domnii mei, este compromiterea intereselor țării.

Și acum, să-mi dați voie să inchei.

Cărmuirile de până acum n'au fost în stare să rezolve problemele de existență ale statului nostru.

Spuneam la început, că țelul nostru nu este cărmuirea. Dar, dacă cărmuirile de până acum nu le-au rezolvat, ne vom lua noi această sarcină.

Este adevărat vremurile sunt vitregi. Dar nu din vitregia vremurilor suferim, ci de nemernicia oamenilor. (Aplauze prelungite).

DEFILAREA

După terminarea întrunirii, d-nii Mareșal Averescu și Gh. I. Brătianu au primit defilarea mulțimei.

Au trecut ovaționând, într-o ordine desăvârșită, prevăzute cu pancarte și steaguri tricolore, delegațiunile din jud. Cluj, reprezentând organizațiile comunale: Suat, Aruncața, Mihăești, Șarț, Făureni, Șoimii, Berind, Girău, Ciurila, Leușeni, Clinteni, Carani, Sf-tul Martin, Sf. Paul, Topa Mică, Buda Veche, Măciș, Pădureni, Bonțida, Felcaul, Cojocna, Răseruci, Jucurile, Lunca de Sus, Coastea, Gădălina, Florești, Someșul Cald, Someșul Rece, Cara, Popești, Ciurila.

Apoi delegațiile județelor: Arad, Someș, Făgăraș, Bihor, Covurlui, etc.

Defilarea a fost precedată și urmată de jocuri naționale, în cari s'au prins tinerii și bătrânii, ovaționând pe d-nii Mareșal Averescu și Gh. I. Brătianu.

BANCHETUL

După terminarea defilării, a avut loc un banchet de trei sute tacămuri,

în saloanele restaurantului Cristal-Palace. Banchetul a fost prezidat de d. Gh. I. Brătianu.

Cu acest prilej, talentatul avocat d-l Vasiliu-Cluj, a făcut o reușită epigramă d-lui Const. Toma, secretarul partidului naț.-liberal, care a fost cestică în aplauzele celor prezenți și care este următoarea:

Sf. Gheorghe impetuos
Chiar și pe Isus Christos
Lar face gelos,
Cu'n Toma credincios.

D. Mareșal Averescu a fost la dejun oaspele d-nei și d-lui V. Iliescu.

VIZITELE

După amiazi, d-nii Mareșal Averescu, Gh. I. Brătianu, C. Toma și V. Iliescu, au vizitat pe P. S. Episcopi Nicolae Ivan și Hossu.

PLECAREA DIN CLUJ

Seara, cu trenul de 8.40, d-nii Mareșal Averescu și Gh. I. Brătianu au părăsit Clujul, fiind conduși la gară de fruntașii organizațiilor locale.

Ziarul „INAINTÉ“ va apare regulat în fiecare Sâmbătă. Incepând cu săptămâna viitoare va reapare și „Gura Satului“ suplimentul ziarului „INAINTÉ“.

Deocamdată aparem într'un tiraj de 10.000 exemplare și se trimite gratuit timp de 2 luni de zile, adică până la 1 Octombrie a.c., tuturor prietenilor și abonaților noștri.

Vom să facem din acest ziar: o tribună răspândită cât de mult în straturile largi ale poporului nostru dela sate.

Deci, cei ce doresc să cetească ziarul „Inainte“ să avizeze despre aceasta administrația din Arad, Str. Eminescu Nr. 20.

Discursul Maresalului Averescu

In urma grandioasei manifestații dela Brașov, din Iunie anul trecut, s'a proecutat o serie de intruniri in diferite puncte ale țării, in scopul de a se afirma de către fruntașii noștri, cum înțeleg ei ca partidul să privească situațiunea politică actuală și care să fie linia lui de conduită.

Intrunirile au început la 16 Septembrie la Sibiu, adică in Ardeal, și s'au ținut pe rând, la Galați, la Craiova, la Iași, iar in Decembrie urma să se țină aci in Cluj, adică in chiar inima acestui Ardeal, cu totul altul de ceiace a fost nu mai mult de cât acum 15 ani.

Ce este Ardealul pentru noi!

Eram tânăr locotenent, de abia eșit de pe băncile școalei superioare, când am scris un studiu intitulat: »Teatrul de operațiuni austro-român«. Ar fi foarte greu de redat prin cuvinte ceeco simțeam atunci când înșiram in manuscrisul meu diferitele ipoteze de război, in cari îmi închipuiam că, într'o zi, România va trebui, cu armele in mâini, să se găsească față in față cu dominatorul nilenar.

Și totuși am avut nemărginitul noroc să fiu printre luptătorii ei in acea gigantică încăerare, mulțumită căreia s'a pus capăt isbăvitor suferințelor neamului nostru.

Nu-mi va fi cu puțință să uit vreodată momentul in care am dat, pe dealul Mărăștilor, in ziua de 12 Iulie 1917, prin viu grai, ordin neobositului general Văitoianu, să nu se oprească până nu va isbuti să treacă cu extrema lui dreaptă de pe Sboina Neagră dincolo de frontiera de atunci și să planteze acolo tricolorul român, pentru ca să simbolizeze stăpânirea noastră definitivă asupra scumpului Ardeal.

Generalul Văitoianu nu știa decât să execute cu sfințenie ordinele comandantului superior! Tricolorul român a fost plantat in seara acelei zile pe pământul Ardealului și a simbolizat începutul existenței României Mari.

Toate acestea aparțin trecutului. Dar trecutul acesta ne este scump la toți, mai ales acelor cari am dus acea luptă omerică pentru noi, prin eforturile noastre supraomenești și prin rezultatul glorios la care am ajuns.

Socot că nici unul din cei cari mă ascultă nu are nevoie de vreo explicație, pentruca să înțeleagă emoția sguuitoare de care sunt cuprins de câte ori pășesc pe pământul de dincoace de Carpați și emoția de care sunt cuprins de câte ori am nemăsurata fericire să mă găsească in acest mândru oraș, care a devenit in zilele noastre ceace se cade să fie. Cu aceste sentimente am venit in mijlocul dv. și vă zic din adâncul sufletului: Bine v'am găsit, frați ardeleni!

La toate intrunirile din anul trecut, pe cari vi le-am enumerat adineaori, am participat cu mult drag și am luat la fiecare din ele cuvântul. Subiectele alese de mine, deși erau fiecare in parte de sine stătătoare, totuși, luate la un loc, au format un adevărat ciclu. Unul s'a desprins din cel precedent. Astfel și subiectul cuvântării mele de azi se desprinde din cuvântarea ținută la Iași, astă toamnă, când am vorbit despre: Clientela electorală. Am făcut atunci constatarea că dispariția clientelei electorale ar face să dispară tirania politicianismului atât de păgubitor pentru interesul obștesc. Afirmam, in același timp,

și că este adevăratul avantaj pe care il oferă și azi, ca și in trecut, regimul monarhic. Am încheiat, in fine, spunând că această chestiune poate forma singură subiectul unei cuvântări deosebite și mă angajam să vorbesc despre ea la intrunirea următoare. Nu știam atunci unde se va ținea acea intrunire.

Printr'o foarte fericită coincidență, s'a hotărât ca intrunirea următoare să se țină aici, in Cluj, in Decembrie trecut, dar, din cauza unor împrejurări locale, a trebuit să se amâne. Amânat nu înseamnă revocat, și de aceea subiectul cuvântării mele de azi este in continuarea celui dela Iași. Acolo am vorbit de tirania politicianismului.

Nu cred că se pot examina avantajele și inconvenientele regimului monarhic într'un mediu mai potrivit ca cel din Ardeal, unde sentimentul monarhic este atât de înrădăcinat, încât poporul n'a cunoscut vreodată, chiar și in împrejurările cele mai vitrege, decât supunere leală pentru »drăguțul de împărat«. Principiul monarhic s'a confundat aici cu ideea însăși de stat și populațiunii de neamuri deosebite s'au încheșat între ele, mulțumită acestui principiu. In urma acestei introduceri, poate cam lungă, să intrăm in esența subiectului ales.

SUB REGELE CAROL I.

Spuneam la Iași, că pe vremuri, din cauza unei tensiuni de raporturi dintre mine, in calitate de ministru de război, și unii parlamentari influenți, guvernul a demisionat și s'a reconstituit fără ministrul neagreat de parlamentari, adică fără mine. Regele Carol I n'a putut decât să primească demisia guvernului și din cauza situației politice din acel moment a fost nevoit să însărcineze pe acelaș președinte de consiliu cu formarea noului guvern din care nu mai face parte ministrul in conflict cu unii parlamentari.

Or, acest ministru fusese chemat la guvern de către rege și acelaș rege a dat aprobarea sa pentru debarcarea ministrului in chestiune, care între timp, adusese nemăsurate servicii țării: potolise răscoala in 1907 și reorganizase armata in 1908.

De necrezut, și lucrul s'a întâmplat. Și dacă s'au putut întâmpla asemenea anomalii sub regele Carol I, in al 43-lea an al domniei Sale,

după ce prin înțelepciunea și curajul său isbutise in 1877 să realizeze independența politică a țării, iar in 1881 să o proclame regat. De fapt, așa a și fost. Anomaliile acestea multe la număr și unele mai uințitoare decât altele, au fost totdeauna puse pe socoteala constituției.

S'a zis că într'un regim constituțional, suveranul trebuie să lase deplină libertate șefului guvernului, pentrucă acesta are întreaga răspundere. Se scâpase însă și se scapă și azi din vedere două întrebări anume: a) Răspundere INAINTEA CUI? și b) CINE ESTE RASPUNZATOR DE ALEGEREA ȘEFULUI GUVERNULUI?

In orice caz, astfel s'au înțeles și se înțeleg lucrurile și deaccia s'a putut ajunge la atotputernicia căreia se zbate și azi țara. Căci să nu se uite: șeful guvernului este și el in mâna parlamentarilor și aceștia in mâna alegătorilor.

IMBOGAȚIREA PRIN POLITICA

Mulțumită clientelei electorale, activitatea politică in loc de a fi o jertă de muncă adusă binei obștesc, este un mijloc sigur de îmbogățire nejustificat, nici materialicește, nici măcar moralicește.

Prin politică se aranjează nu numai mici afaceri, dar se îngrămădesc averi uriașe. Vă dau un exemplu între alătea și alătea: Un mic funcționaraș a fost dat in judecată de amanta sa pentrucă i-a amanetat unele bijuterii de o valoare neînsemnată. Peste câțiva ani, funcționarul nostru ajunge prin politică mare demnitar in stat și azi este proprietar in București al unor adevărate palate.

Această posibilitate de a pune politică in serviciul intereselor particulare cinstile și necinstile, a luat caracterul unei epidemii, din care cauza, puțini din cei amestecați in politică numai pot rămâne cu onestitatea neatinsă.

Se pune întrebarea foarte firească: de unde se iau sumele necesare pentru aranjarea micilor chiverniseli și pentru îngrămădirea marilor averi? Din cer desigur că nu curg aceste sume, deși ajung in buzunarele beneficiarilor sub diferite forme și pe diferite căi.

Examinând lucrurile însă de aproape, se poate vedea la fiecare caz in parte, că isvorul este unul și acelaș: buzunarul cetățeanului, indiferent bogat sau sărac, iar caiea urmată este aceea a necinstei.

Datoria statului: 267 miliarde

Iată, domnilor, am aci un tablou foarte interesant, tabloul datoriei noastre publice. După cifrele din el, cifre adunate cu multă trudă de un coreligionar politic, harnic și priceput, avem de plată in țară și străinătate, după cursul oficial, peste 167 de miliarde, iar pe cursul real, adică acela al târgului liber, 267 și jumătate de miliarde. La 1 Aprilie 1930, datoria publică era desigur mai mică; de atunci ea a crescut cu 55 și jumătate de miliarde, la cursul stabilizării. Ce a primit țara in schimb? Desfrâul unui politicianism nerușinat! Asta a primit! Ba, a mai primit serbări peste serbări, și discursuri peste discursuri, unele mai ridicole, decât celelalte.

Este, d-lor, imperios necesar, a se pune stavilă hotărâtă și definitivă.

Lucrul nu numai că nu este imposibil, dar nu este măcar nici greu de realizat. In adevăr, pentru a se obține un rezultat sigur și satisfăcător, este pur și simplu suficient să se respecte Constituția in spiritul și litera ei de azi, in special următoarele trei articole: art. 88, al. 1: »Regele numește și revoacă pe miniștrii săi«. Art. 39: »Puterea executivă este încredințată Regelui«. Art. 9: »Guvernul exercită puterea executivă in numele Regelui, in modul stabilit prin Constituție«.

Astfel fiind, in anumite împrejurări grave, țara are posibilitatea de a stabili răspunderile și deci, pot urma sancțiunile când are a se pronunța asupra celor săvârșite de o persoană sau de o familie; țara este însă lipsită de o asemenea posibilitate, când autorul faptelor săvârșite este o masă anonimă. In adevăr, domnilor, de opt ani incoace in loc de a se lucra serios măcar într'o singură direcție, țara se rostogolește pe panta experiențelor celor mai fantastice. Se tragește de azi pe mâine prin diferite expediente, mergându-se din deficit in deficit; așa încât, in loc să ne apropiem cătuși de puțin, ne depărtăm tot mai mult de calea sănătoasă.

Să punem întrebarea: Dacă datorită unei complicațiuni similare celei din vara anului 1914, am fi nevoiți să intrăm într'un mare conflict armat, in

starea de nepregătire in care ne aflăm azi, asupra cui va putea fi aruncată răspunderea unei situațiuni ce poartă avea urmări incalculabile?

Sanțiunile

Vreau să fiu bine înțeles, nu e de loc intențiunea mea să mă încum în texte juridice sau in teorii politice. După mine, de îndată ce se constată un rău, trebuie să existe și un vinovat și sancțiunea se impune să urmeze numai decât, căci, de nu, ea va veni dela sine, mai târziu, dar cu atât mai teribilă.

Pentru a fixa ideile iau un exemplu ar la ordinea zilei, cazul Skoda.

Toată lumea il cunoaște, deși puțini știu într'adevăr despre ce este vorba. Eu mărturisesc fără nici o reticență, deși am făcut cercetări, aș putea zice aproape la fața locului, nu am elementele necesare pentru a vorbi sub toate raporturile in perfectă cunoștință de cauză și aproximativ nu-mi place să vorbesc.

Sigur este totuși, că in 1929, s'a simțit nevoie de a se comanda armamente in străinătate, și anume la uzinele Skoda. Foarte important și, după mine, singurul punct esențial este de a ști de când există acea nevoie, căci îmi aduc aminte că in 1926 însărcinam sem pe ministrul de finanțe, d. Ioan Lapedatu, să întocmească un plan pentru dotarea armatei din toate punctele de vedere. Evaluările aproximativ ridicau atunci la cifra de peste 12 miliarde.

Este mai mult ca legitimă întrebarea dacă golurile cari existau la acea epocă s'au împlinit, și in caz că nu s'au împlinit, din ce anume cauze și cui ar trebui să-i revie răspunderea. Atrag atențiunea că din Iunie 1927 s'au perindat la cârma țării 16 guverne din cari 12 in ultimii 5 ani. Un adevărat record, care a luat anul trecut caracterul unei triste acrobații. Se poate afirma fără teamă de greșeală că, ce un asemenea ritm este peste puțin de a se localiza răspunderea.

Iată pentru ce uzanțele constituționale adoptate la noi in 1866 sunt vădit condamnable. Nu avem încă maturitatea necesară pentru a le aplica așa cum se aplică in Anglia, de unde le-am importat. Dealtfel nici chiar in Franța, după un secol și jumătate de viață constituțională, nu s'a putut ajunge la nivelul Angliei, de acela in locul haosului in care ne sbatem mulțumită nefastelor urmări la care ne adus tirania clientelei electorale.

Când in cursul unui singur an se perindează la conducerea intereselor statului patru formațiuni guvernamentale după ce prima numai Dumnezeu poate ști pentru ce a fost numită, evident că nu se poate invoca nici litera, nici chiar cel mai diformat text al vreunui articol din constituție.

Pentru a pune capăt unor asemenea anomalii, națiunea este in drept să ceară aplicarea cinstită și integrală a constituției, precum și astfel de uzanțe constituționale, ca atunci când se calcă sau nu se respectă riguros constituția; să o știe toată lumea, sancțiunile pentru vinovați vor urma nelipsit. Și cât ele vor întârzia mai mult cu atât ele vor fi mai teribile.

Sunt adânc pătruns de utilitatea regimului monarhic, dar înțeleg monarhia constituțională, Asta ar însemna, pentru interese meșchine, să fiu dușmanul unui mare și vital principiu. Și deoarece sunt un drept convins și absolut desinteresat al principiului monarhic, nu pot fi decât și un partizan tot fanatic al dinastiei...